

УДК 366.77

JEL classification: G21

Бугрім С.І.*магістр, КПП ім. Ігоря Сікорського***Круш П.П.***бакалавр, КПП ім. Ігоря Сікорського*

АНАЛІЗ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

У статті проаналізуємо показники кредитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк» за 2015-2016 рр. Встановлено, що кредити та аванси, що надавав ПАТ КБ «Приватбанк» своїм клієнтам зросли і у 2016 р. становили 195339 млн. грн. Зростання спостерігалось за всіма показниками окрім споживчих кредитів фізичним особам. Найбільша кількість не прострочених та не знецінених кредитів знаходяться у групі клієнтів ПАТ КБ «Приватбанк», що відносяться до великих позичальників з кредитною історією більше 2 років. До суми кредитів, виданих новим позичальникам з кредитною історією менше 2 років, відноситься 20,6%. Найбільша кількість прострочених, але не знецінених кредитів відноситься до терміну простроченості від 31 до 90 днів, що становить 51,5% від загальної суми не знецінених, але прострочених кредитів. Це свідчить про те, що більшість з прострочених кредитів має можливість перейти до погашених, а не до знецінених. Аналіз засвідчив, що найбільша кількість кредитів прострочених більше ніж 361 день було ПАТ КБ «Приватбанк» надано юридичним особам та становить 86,6% від загальної суми знецінених кредитів банку. Серед знецінених кредитів виданих фізичним особам більша частина припадає на іпотечні кредити – 8,6% від загальної суми знецінених кредитів.

Ключові слова: банк, кредитний портфель, кредит, аванс, кредитна якість, прострочені кредити, знецінені кредити, не знецінені кредити

Постановка завдання. В сучасних економічних умовах, значного спаду виробництва велику увагу приділяють функціонуванню банківській системі та, зокрема, комерційним банкам. Комерційна діяльність банків в сучасних умовах ускладнена недосконалістю системи страхування, недовірою населення до діяльності комерційних банків, загальною кризою неплатежів тощо. В цих умовах особливе значення приділяється кредитній політиці банків, а одним з головних завдань, що постає перед керівництвом банків, є ефективне та раціональне розроблення кредитної політики та збалансування кредитного портфелю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Банківський кредит є однією з найскладніших економічних категорій, дослідження сутності якої посідає важливе місце у працях зарубіжних учених, зокрема: Ж. Герар, Дж. Маршала, Р. Котлера, К. Редхерд, Р. Ринутро, П. Роуз, В. Ханкеля. Серед

вітчизняних вчених, які досліджують проблеми кредитної політики та формування кредитних портфелів банків необхідно відзначити О. Барановського, О. Васюренка [2], О. Гаврилюка, М. Герасимовича, І. Карбівничого [5], О. Кириченка [1], В. Козюка, М. Ковбасюка, В. Лагутіна, О. Лаврушина, А. Мороз, Л. Примостка, К. Раєвського, О. Рогача, М. Савлука, З. Ширінську та інших [3; 4; 6; 8]. Але, як показав огляд економічної літератури, низка питань щодо ефективної кредитної політики та формування кредитного портфелю банку потребують глибшого вивчення.

Метою статті є дослідження кредитного портфелю банку, на прикладі ПАТ КБ «Приватбанк», та надання рекомендацій щодо його поліпшення. Для досягнення поставленої мети було поставлено та досягнуто такі завдання як: аналіз кредитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк», у тому числі за якісною складовою.

Результати дослідження. ПАТ КБ «Приватбанк» розпочав свою діяльність на основі отриманої Ліцензії Національного банку України № 22 від 04.12.2001 р. на право діяльності як комерційного банку на фінансовому ринку України.

Необхідно наголосити, що ПАТ КБ «Приватбанк» двічі, у 2014 р. та 2016 р. міжнародними експертами з фінансового ринку провідного журналу «The Banker», який входить до групи «The Financial Times», визначався як «Банк року» серед фінансово-кредитних організацій з 149 країн серед 540 банків всього світу [9].

При визначенні переможця оцінюється діяльність банку за якісними та кількісними показниками такими як: якість активів, прибутковість, фінансова стійкість, залучення капіталу, впровадження в діяльність банку інноваційних технологій і/або продуктів, угоди M&A, а також адаптування банку до змін середовища функціонування. При обранні ПАТ КБ «Приватбанк» переможцем у 2016 р. було враховано адаптування банку до економічної нестабільності України, а також програми банку щодо стимулювання економічного розвитку країни та підвищення зайнятості населення за рахунок розвитку малого бізнесу шляхом впровадження програми компенсації відсотків для малого бізнесу за рахунок місцевих бюджетів, а також впровадження навчання, консультаційної та інформаційної підтримки малого та середнього бізнесу тощо.

Проаналізуємо показники кредитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк» за 2015-2016 рр. Кредити та аванси, що надавав ПАТ КБ «Приватбанк» своїм клієнтам представлено у табл. 1.

З урахуванням наведених у табл. 1 даних можна зазначити, що сума кредитів та авансів виданих ПАТ КБ «Приватбанк» своїм клієнтам зросла на 33509 млн. грн. і у 2016 р. становила 195339 млн. грн. Зростання спостерігалось за всіма показниками окрім споживчих кредитів фізичним особам, сума яких зменшилась майже у 2 рази і у 2016 р. становила 91 млн. грн. проти 174 млн. грн. у 2015 р.

Таблиця 1

**Кредити та аванси клієнтам ПАТ КБ «Приватбанк» за 2015-2016 рр.,
млн. грн., на початок року**

Показники	на початок 2015 р.	на початок 2016 р.
Кредити юридичним особам	150923	188764
Кредити фізичним особам – кредитні картки	22117	20919
Кредити фізичним особам – іпотечні кредити	6194	9363
Кредити фізичним особам – кредити на придбання автомобіля	349	503
Кредити фізичним особам – споживчі кредити	174	91
Кредити фізичним особам – інші кредити	1141	1648
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	2075	2252
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом від фізичних осіб	410	264
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом від юридичних осіб	252	329
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	183635	224133
Мінус: резерв на знецінення кредитів	-21805	-28794
<i>Всього кредитів та авансів клієнтам</i>	<i>161830</i>	<i>195339</i>

Джерело: складено та розраховано за даними ПАТ КБ «Приватбанк» [10]

Станом на початок 2016 року по знецінених кредитах та авансах клієнтам був нарахований процентний дохід у сумі 8404 млн. грн., на 1.01.2015 року ця сума становила 3122 млн. грн.

Резерв на знецінення протягом 2015 року відрізняється від суми, облікованої у прибутку чи збитку за період, внаслідок відшкодування 1321 млн. грн., попередньо списаних як безнадійні, включаючи відшкодування 783 млн. грн., 188 млн. грн. та 122 млн. грн. за кредитами юридичним особам, іпотечними кредитами та кредитами підприємствам малого та середнього бізнесу відповідно. Сума відшкодування була кредитована безпосередньо на рядок «резерви» у складі прибутку чи збитку за відповідний період.

Показники кредитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк» за його якісною складовою у 2016 р. представлено у табл. 2-4.

Дані табл. 2 засвідчують, що найбільша кількість не прострочених та не знецінених кредитів знаходяться у групи клієнтів ПАТ КБ «Приватбанк», що відносяться до великих позичальників з кредитною історією більше 2 років, а саме на суму 72937 млн. грн., що становить 56,97% від загальної суми кредитів. До суми кредитів, виданих новим позичальникам з кредитною історією менше 2 років, відноситься 20,6% кредитів на суму 26322 млн. грн. Також значна сума виданих кредитів на суму менше 1 млн. грн. – 20251 млн. грн., що становить 15,8% від загальної суми не прострочених та не знецінених кредитів.

Таблиця 2

**Показники кредитного портфелю за кредитною якістю у 2016 р.,
млн. грн. (не прострочені та не знецінені кредити) на початок року**

	кредити юридичним особам	кредити фізичним особам	МСП	дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	всього
Не прострочені та не знецінені					
Великі позичальники з кредитною історією більше 2 років	72333	602	-	2	72937
Великі нові позичальники з кредитною історією у менше 2 років	26322	-	-	-	26322
Кредити середнім позичальникам	6905	33	89	154	7181
Кредити малим позичальникам	523	-	464	47	1034
Кредити від 1 до 100 млн. грн.	-	295	-	3	298
Кредити менше 1 млн. грн.	-	17812	-	188	20251
Всього не прострочених та не знецінених кредитів (загальна сума)	106083	199911	553	394	128023

Джерело: складено та розраховано за даними ПАТ КБ «Приватбанк» [10]

Таблиця 3

**Показники кредитного портфелю за кредитною якістю у 2016 р., млн.
грн. (прострочені але не знецінені кредити) на початок року**

	кредити юридичним особам	кредити фізичним особам	МСП	дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	всього
Прострочені, але не знецінені					
прострочені менше ніж 30 днів	203	757	34	43	1037
прострочені від 31 до 90 днів	2438	314	166	10	2928
прострочені більше ніж 91 день	1708	16	-	-	1724
Всього прострочених, але не знецінених кредитів (загальна сума)	4349	1087	200	53	5689

Джерело: складено та розраховано за даними ПАТ КБ «Приватбанк» [10]

ПАТ КБ «Приватбанк» застосував методику розрахунку резервів щодо кредитного портфелю відповідно до МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [7]. Також він створює резерви для покриття збитків від кредитів, що мають статус знецінених кредитів.

Відповідно до політики ПАТ КБ «Приватбанк» кожен окремо розглянутий наданий кредит відноситься до категорії не знецінених та не прострочених кредитів, поки не буде отримане об'єктивне свідчення про те, що кредит є знеціненим.

Прострочені, але не знецінені кредити – це кредити, які забезпечені заставою, вартість застави яких покриває прострочені процентні платежі та виплати основної суми самого кредиту. Кредити за кредитною картою та споживчі кредити, визначаються як знецінені після того як вони стають простроченими понад 90 днів.

У табл. 3 наведені дані щодо прострочених, але не знецінених кредитів ПАТ КБ «Приватбанк» у 2016 р. Найбільша кількість таких кредитів відноситься до терміну простроченості від 31 до 90 днів, що становить 51,5% від загальної суми не знецінених, але прострочених кредитів. Що свідчить про те, що більшість з прострочених кредитів має можливість перейти до погашених, а ніж до знецінених.

Таблиця 4

Показники кредитного портфелю за кредитною якістю у 2016 р., млн. грн. (кредити, визначені як індивідуально знецінені) на початок року

	кредити юридичним особам	кредити фізичним особам	МСП	дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	всього
Кредити, визначені як індивідуально знецінені (загальна сума)					
не прострочені	64091	27	1	75	64194
прострочені менше ніж 30 днів	285	12	-	-	297
прострочені від 31 до 90 днів	171	41	-	-	212
прострочені від 91 до 180 днів	4830	322	29	11	5192
прострочені від 181 до 360 днів	4804	938	72	5	5819
прострочені більше ніж 361 день	4151	9104	1397	55	14707
Всього індивідуально знецінених кредитів (загальна сума)	78332	10444	1499	146	90421
Мінус: резерви на знецінення	-20849	-6956	-917	-72	-28794
Всього кредитів та авансів клієнтам	167915	25568	1335	521	195339

Джерело: складено та розраховано за даними ПАТ КБ «Приватбанк» [10]

Дані табл. 4 засвідчують, що найбільша кількість кредитів прострочених більше ніж 361 день було ПАТ КБ «Приватбанк» надано юридичним особам, а саме сума таких кредитів становить 78332 млн. грн. і це становить 86,6% від загальної суми знецінених кредитів банку. Серед знецінених кредитів, виданих фізичним особам, більша частина припадає на іпотечні кредити – 8,6% від загальної суми знецінених кредитів, їх сума становить 7759 млн. грн.

Висновки. Отже, проведене дослідження показників кредитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк» за кредитною якістю у 2016 р. дало можливість встановити, що:

– не прострочених та не знецінених кредитів – 65,5% (на суму 128023 млн. грн.);

– прострочених, але не знецінених кредитів – 2,9% (на суму 5689 млн. грн.);

– знецінених кредитів – 31,5% (на суму 61627 млн. грн. з урахуванням резервів на знецінення 28794 млн. грн.).

Взагалі знецінених кредитів на початок 2016 р. у ПАТ КБ «Приватбанк» без урахування резервів на знецінення від загальної суми кредитів і авансів – 46,3% на суму 90421 млн. грн.

Проведене дослідження дає можливість стверджувати, що кредитам та авансам великим і малим позичальникам з більш тривалою кредитною історією притаманна вища кредитна якість в порівнянні з рештою кредитного портфелю. Подальший напрям дослідження полягає визначенні механізмів щодо покращення якісної складової кредитного портфелю банку.

Список використаних джерел

1. Банківський менеджмент [Текст] / О. А. Кириченко, І. В. Геленко, С. Л. Роголь та ін. За ред. Кириченко О.А. . – К.: Академія, 2013. – 320 с.

2. Васюренко О. В. Інструментарій аналізу в системі кредитного ризик-менеджменту : монограф. [Текст] / О. В. Васюренко, В. Ю. Подчесова. – К.: УБС НБУ, 2010. – 191 с.

3. Грищенко Т. В. Проблеми формування та реалізації кредитної політики комерційних банків [Текст] / Т. В. Грищенко, О. А. Падалко // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, 2005. – №79. – С. 12-15.

4. Гуцал І. С. Банківське кредитування суб'єктів ринку в трансформаційній економіці України : (питання теорії, методики, практики) : монограф. [Текст] / Гуцал І. С. – К. : ВАТ «БІБЛЬОС», 2001. – 242 с.

5. Карбівничий І. В. Теоретичні аспекти формування кредитної політики банку [Електронний ресурс] / І. В. Карбівничий. – Режим доступу : http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/4550/1/МВК_2006_55.pdf

6. Квасній М. М. Інтеграція методів моделювання для прогнозування якості кредитного портфелю банку [Текст] / М. М. Квасній // Актуальні проблеми економіки : Науковий економічний журнал. – 2014. – № 4(154). – С. 387-393.

7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 (МСБО 39). Фінансові інструменти: визнання та оцінка IASB; Стандарт, Міжнародний документ № 929_015 від 01.01.2012, остання редакція від 17.10.2013 р.

8. Пересада О. А. Кредитування міжнародними фінансово-кредитними установами українських підприємств [Текст] / Пересада О. А. – К. : Лібра, 2001. – 126 с.

9. Приватбанк став «Банком року 2016» у рейтингу найкращих світових банків «The Banker». Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/news/privatbank-stal-bankom-goda-2016-v-rejtinge-luchshih-mirovyh-bankov-the-banker/>

10. Фінансова звітність Публічного Акціонерного Товариства КБ «Приватбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://privatbank.ua/about/fnansovaja-otchetnost/>

Круш П.П.; Бугрим С.И.
КПИ им. Игоря Сикорского

АНАЛИЗ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ПАО КБ «ПРИВАТБАНК»

В статье проанализируем показатели кредитного портфеля ПАО КБ «Приватбанк» за 2015-2016 гг. Установлено, что кредиты и авансы, предоставлявший ПАО КБ «Приватбанк» своим клиентам выросли и в 2016 составляли 195339 млн. Грн. Рост наблюдался по всем показателям кроме потребительских кредитов физическим лицам. Самая количество не просроченных и не обесцененных кредитов находятся в группы клиентов ПАО КБ «Приватбанк», относящихся к крупным заемщиков с кредитной историей более 2 лет. К сумме кредитов, выданных новым заемщикам с кредитной историей менее 2 лет, относится 20,6%. Наибольшее количество просроченных, но не обесцененных кредитов относится к сроку просроченности от 31 до 90 дней, составляет 51,5% от общей суммы не обесцененных, но просроченных кредитов. Это свидетельствует о том, что большинство из просроченных кредитов имеет перейти к погашенных, а не к обесцененных. Анализ показал, что наибольшее количество кредитов просроченных более чем 361 день было ПАО КБ «Приватбанк» предоставлено юридическим лицам и составляет 86,6% от общей суммы обесцененных кредитов банка. Среди обесцененных кредитов выданных физическим лицам большая часть приходится на ипотечные кредиты – 8,6% от общей суммы обесцененных кредитов.

Ключевые слова: банк, кредитный портфель, кредит, аванс, кредитное качество, просроченные кредиты, обесцененные кредиты, не обесцененные кредиты

Krush P.P.; BugrimS.I.
Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

ANALYSIS LOAN PORTFOLIO OF PJSC CB «PRIVATBANK»

The article analyze the performance of the loan portfolio of PJSC CB «PrivatBank» for the 2015-2016 biennium. It was established that the loans and advances provided PJSC CB «PrivatBank» increased its clients in 2016 was

195.339 billion. UAH. Growth was observed in all parameters except consumer loans to individuals. The largest number of neither past due nor impaired loans are in the group of clients PJSC CB «PrivatBank» relating to large borrowers with credit history over two years. The amount of loans granted to new borrowers with credit history less than 2 years, is 20.6%. The largest number of past due but not impaired loans relates to prostrochenosti period of 31 to 90 days, which is 51.5% of the total amount is not impaired but overdue loans. That indicates that the majority of past due loans has canceled go to, than to be impaired. The analysis showed that the largest number of loans overdue more than 361 days was PJSC CB «PrivatBank» provided by legal entities and 86.6% of the total impaired loans bank. Among impaired loans issued to individuals accounted for more mortgage loans – 8.6% of total impaired loans.

Keywords: bank, credit portfolio, credit, down payment, credit quality, past due loans, impaired loans, not impaired loans

Круш П.В., Бугрім С.І.
kafedra_ep@yandex.ru